

Latweefchu Awises.

Ur augstaš Gewefchanas = Rummissiones sinau un nowehleschanu.

Nr. 43. Zettortdeenâ 26tâ Otkobera 1833.

No Leelas Gseres 16tâ Otkobera.

Mehs tahdu isdewigu un jauku ruddens laifu fahds schogaddu irr, ilgi ne effam redsejufchi. Wiffi darbi tohp weegli padarriti, fo ne leels faufums ne flapjums un falnas kawaja. Dahrstu augli tappe kohschâs deeninâs nonemti, ruggaji usarti; un ir taggad wehl warr art, ja kam buhtu arrami. Lohpi wehl us gannibahm eet un atrohn pilnu pahrtikschanu; jehschu lappas no kohseem nobirst, tatschu sahlite wehl jauki salto, un faule pee rahma flaidra gaisa wiffus mihligi eepreezina. Zelli irr faufi un wiffur labba braufschana. Zeeingeem kungeem un jehgereem labs un patihfams jaktes laifs irraid, ka tee zaur wifseem purweem warr eet un wilkus un lappas kas pee lohpeem un putneem dauds flahdes barra, jo labbak un wairak dabbun iskaut.

Labbibas schogadd irraid bischkin masak, bet graudini pilnigi breedufchi un samalti wairak mitus dohd un augliqi irr maisi. Tam gohdigam strahdneefam kas farwu nopelnu sinnahs ar prahutu waijadsiba walkoht gan pahrtikschana ne truhfs; bet kas to maises padohmu par to mihlu pohsta brandawihnu istehrehs, tas pawassari apkahrt deedelehhs maifi mekledams un no magasibnes drihs paliga luhgsees. —

Kaut jelle muhsu mihlâ tehwiu semnê arri tahdu sahtibas=beedribu pee laudim kur dsirdetu kâ no Amerikas Wahzu awises kahrtu kahrtahm stahstijufchas irr. Zo tur wairak ka 1,000,000 (lassi: millione) zilweku brandawihnu atmettufchi, un wairak ka 3000 (lassi: trihs tuhkstoschi) no schihs negantibas irr atstahjufchi, kas pirmal leeli dsehreji un zaur to tuffchi un nabbagi palifufchi bija, taggad kamehr scho stipru dsehrenu wairs nedserroht brangi pahrtiekoht, un wairak ka 10,000 (lassi: desmit tuhkstoschi) zilweki zaur to pasargati kâ tee us dserfschanu ne irr padewu-

schees. Turpatt wairak kâ tuhkstosch bruhshôds wairs brandwihnu ne dedsina un wairak kâ trihs tuhkstoschi kohpmanni ar winnu wairs ne kufschojahs. Zo masak schis dsehrens tohp bruhfehts, jo masak tanni semnê teef dsirdehts no nabbadsibas, leeleem rupjeem grehseem, wahjibas, trakkuma un ahtras nahwes; turpretti fah-tiba, muddiba, glihtums un labba mantas pee kohpschana wairojahs, ka mehhs par to wehl wairak warram lassiht, tanni sinas lappinâ par notikkumeem eefsch Deewa walstibas Nr. 30.

Kad Deews dohtu to muhsu semnê peedsihwoht, tad meers gohds un pahrtikschana wiffur buhtu, un flahdes, wahjibas un nelaimes kas no leelas dserfschanas nahk, ne taptu manntas.

— 9.

Kas mahnu=tizzibai klausa tas flahde un faunâ zaur to eefriht.

Pee mums weenâ mahjâ tschiggani eegahje un meitu, kas us bruhrganu dohmaja bet neweens to scho ruddeni ne bija bildinajis, ar mahnu=tizzibu peewihle. Weena mahbite no scheem tai meitai eeteikufi ka ta farwâ laikâ nedabbuhs prezzetees, jo kahds effoht winnas mattus, kas tai galwu feminejoht iswilkuschees, tahdâ weetâ semnê eerazzis kur wiffi pahri eet: bet schi, ka labba sinnatneeze to warroht darriht ka ta scho paschu ruddeni bruhrganu dabbuhs. Lai ta meita schai dohdohht farwas labbakas drahnas, schi ar tahm apgehrbusees swehdeen basnizâ eef, tad bruhrganus us scho luhkohs un zittâ swehdeenâ kad ta meita ar tahm apgehrbusees basnizâ noeef, tad tas eedohmahts bruhrganus pehz tahs tuhlin prezzehk fahfs. Bet lihds swehdeenai wehl trihs deenas un tschiggancem newa brihw tif ilgi weenâ weetâ palift, tapehz schi tahs drahnas lihds nem-

fchoht. Un tai meitai, lai winnai to drahnu tif ilgam schehl newa, kahdu lakkattinu no saweem eedewe, lai schi to asoti nessa un neweenam zilwekam nefakka, un tà aigahje. — Dhtrà deenâ ta fainneeze to dabbujufi sunnaht, to meitu par winnas mulku darrischanu israhjufi un ka tahs drahnas winnai tee tschiggani effoht iskrahpufchi. Nu tohy tai meitai to drahnu schehl un eet ar saweem raddeem tohs tschigganus mekleht, kurrî tif drihf wehl lehti atrohnami bija, un us zittu puffi bija gahjufchi ne kâ fohlijufchees. Tohs dabbujufchi muischâ atwedde, un tà ta meita sawas drahnas no teem sawahke. Bet ir tschigganu mahte, ir meita labbu mahzibu us pakkatu dabbuja, lai zittu reisu fargahs, mahnus nei darriht, nei tizzeht. — g.

• Par farra wihru buhschanu.

(Sarunnaschana.)

Tas zeenigs kungs, kas scho sarunnaschanu sarakstijis, un to jaw Rihges Latweeschu drauga lappâs lizzis eedrikkcht, to paschu arri pee mums atsubtijis, wehledamees ka Latweeschu Awisès arri taptu eelitta, ka jo wairaf lassitaju to dabbutu lassiht.

Alf Deewin, af Deewin, kad Keisers ween sinnatu, kâ tehwam un mahteï ap firds, kad dehlam ja-eet karrâ, tà Anne schehlojahs un affaras tai birre aumalam, kad sinnatu zil fuhri gruhti jawelk behrns, un kad dohma to pascheem list leetâ, tad Keisers nemn dehlu un to leek noschaut. — Traks, fo nu muldi, tai fazzija wihrs, Mikfels, woi tad nu Keisers list noschaut! Taggad tak meera laiki ween, un buhs arri laikam wehl, un woi tad muhsu Jahnis ween tiks nodohs nekruhtôs? Anne. Alf kluff' ween kluff', gan sinnu, ka tew naw tà ap firds, kâ tu leezees runntajoht, tewim ta dehla tapat schehl, kâ mannim! Mikfels. Kâ nu ne, bet fo gan palihds raudaht un fleegt, man prahtâ stahw zittas leetas. A. Alf mannim dehliusch ween stahw prahtâ! Alf mannu fuhru deenau, mas ween puischu muhsu walsti, muhsu dehliusch aisees, to jau sinnu skaidri. M. To es arri sinnu, bet man ween prahtâ stahw, woi to newarroht kahdâ wihsè pestiht no farra. A. Lai Deewinsch dohd, bet kâ tu tad dohma to pestiht? M. To nu gan wehl ne esnu

fagudrojis. A. Nu tad luhdsams gudro! M. Silts nahk ar sildischanu, labs nahk ar gaidischanu. Man ween jaapwaizajahs kluffitinam ar kahdeem gudreem lautineem, kas sinn' woi nedabbuschu kahdu padohmu. — A. Bet kahdu wainu tad fazzisi, faimineeka wezzakais dehls tak muhsu dehls naw, weenigs arri naw mums, un wessels winsch, paldeews Deewinam, kâ rutka. M. Nu, lai es ween apwaizajahs ween ar zitteem, gan fo useeschu. A. Woi dsirdi, kad tu runnatu zeenigam mahzitajam. M. Riktigi teesa, mahzitajam schehliga firds un padohms allasch wissu labbakais. Gschu tuhlin us winnu.

Pee mahzitaja tizzis schim fakka, ka effoht nahzis apwaizatees, woi scha dehlu newarroht pestiht no nekrueteem. Mahz. Kam nu nè, kad tahda waina ween. Mik. Par to es ihsti nahzis ar jums isrunnatees, jo es nesinnu ar kahdu wainu wislabbaki dehlu dabbuschu wallâ. Mahz. Tad laikam tewim tif dauds wainas, ka pats nesinni, kurrî nest preekschâ. Bet tas labbi, jo wairaf wainas, jo masaf tawu dehlu nemns. Nu kahdas wainas tad? Mik. Nesinnu nekahdas, un tapehz ihsti nahzis us jums. Mahz. Ko tad man buhs tam? Mik. Kad juhs buhtu tif schehligi man dohtu kahdu padohmu. Mahz. Laikam kahdu mellu padohmu. Mik. (gahwu kassahs). Ko nu buhs darriht, laudis fakka, kad es no daktera ween dabbutu sifhimiti, ka mannam dehlam fristama waina... Mahz. Bet tee jau melli. Mik. Naw gan tihri melli ween, masinam gan bij tà kâ fristama waina. — Mahz. Mikeli mishlais, kad Keisers gribbetu atlaisf wissus puischus, kam masineem tahda waina bijufi, jeb kas kahdureif bijufchi slimmi, tad gan mas farra wihru dabbutu. Mik. Wannis pehz lai nedabbu neweenu, es farra wihrus ne par pirksfa gallu ne eeraugu. Mahz. Bet tas tew deewsgan labbi patikke, ka preeksch pahri gaddeem muhsu farra spehks ne lahwe Pohleem, deedelneekeem, eelaustees muhsu semmè un pohstiht laudis. Mik. Zil tad nu schehligam Keiseram farra wihru wajjadseja, ar fo sawaldiht to saujinu burlaku. Mahz.

Bet kad preeksch 21 gabbu Sprantschi ar leeleem barreem eelaufjahs, woi tad arri buhtu istizis ar kahdu masuminu karra wihru. Ko zittas tautas gan dauds behdatu muhsu Keiseri un wissu winna walstibu, kad pats un wissi winna laudis par karra buhschanu til mas sumatu, ka meh's abbi, un kad wissi laudis karra wihru buhschanu til mas eeraudfitu ka tu? — **Mikkels** galwu ween kassa. — **Mahz.** Kamehr wiffahm tautahm un wisseem augsteem waldneekeem naw wehl meera dohmas ween, kamehr zittas semmes pulks karra wihru teek turrehts, kas gattaws, woi zittam schautees wirsu, woi atkautees no zitteem, muhsu schehligam Keiseram arri jaturr karra wihru labbu teesu, jo semneeki un pilssehtneeki ar fuhdu dakschahm un iskaptehm prett skaidreem karra wihreem, tas tapatt, ka ahfis prett wehrsi, lai gan abbeem irr raggi. **Mikk.** Renemnat par saunu, bet kad Keisers bes saldteem jau neisteek, kam tad ne nemm tohs nelahdsigus puifchus, tohs palaidonus ween? **Mahz.** Lai teek noschauti, us to tee geldetu deewsgan labbi, bet lai zeeni un mihle sawu schehligu Keiseru, lai aisstahw gohdigi sawu teh-wu semmi, lai tannis semmes, fur jakarro, dsihwo ar laudim ka fristiti zilweki un ne ka plehfigi swehri, woi us to geldehs arri palaidoni? **Ne,** ne, **Mikkeli** mihlais, karra wihru kahrtä wai-jaga tikpat gohdigu lauschu, ka wiffas zittas lauschu kahrtas, un lai Deews pasarga, ka mums til dauds palaidonu buhtu, ka ar teem ween peestiftu wiffam karra spehkam. **Mikk.** Nu, tad pee nemschanas tak wairak buhtu jadarra pehz taisnibas. **Mahz.** Kamees, **Mikkeli,** ka tu nemmees wehl ta runnaht! Woi schehligs Keisers ar to loseschanu naw gabdajis par skaidru taisnibu. Kad fungi un teefas wihri wehl spreede paschi, kam effoht ja-eet, tad tapat weetahm gan buhs gabbijusees kahda netaisniba, bet taggad neweens newarr schehlotees, ka tihri par nepateesu teek nodohs. **Mikk.** Nu lai nu arri paleek, ka juhs sakkait, bet schehligam Keiseram tak agraki buhtu jaatlaisch sawi karra wihri! **Mahz.** Laikam lai winnam arweenu buhtu jau-ni, kas mahzami, un mums ifnogaddus leelaka

dohschana. **Ne,** ismahziti, isprohweti karra wihri Keiseram un tehwu semmei geld labbaki. Un kas tad tas deenesta (sluschbas) laiks? Pee gwardijas 20 gabbus, pee zitta karra spehka 22 gabbus. Kad Deews jauneklam, kas nodohs, palihds un to glahbj, tad pats salkofsnis teek atlaists, un ja buhtu eewainohs, tad Keisers schehlastibas schalowaniju atmett deewsgan leelu. **Mikk.** Bet kam tad muhsu behrneem ween jaet karrä, un fungu behrneem nemas? **Mahz.** Woi tad man pascham naw divi dehli karrä? **Mikk.** Nu, tee jau wirsneeki ween. **Mahz.** Woi tad tuhlin tikke par wirsneekeem? Daschu gabbu teem arri bij janess plinte us plez-jehm, un woi wirsneekeem naw jaet arri eeksch ugguns, jeb woi lohde teem drihsak eet garram. **Mikk.** Woi tad jums sawu jaunu fungu nebija schehl? **Mahz.** Bes wissu schehlumu tohs nu gan ne esmu aislaidis prohjam, bet firds man drihs rimme dohmajoht: woi tad tawi behrni labbaki par paschu schehligu Keiseru, kas sawam karra spehkam ghjis lihds us juhras un us semmes, woi labbaki par Keisera brahli, kas arri drohshs ghjis karrä, woi labbaki par wisseem teem augstu fungu behrneem, kas dohdahs tahdas paschas nahwes breesmas, ka tee prassi karrera wihri. Kas tad aisstahwehs tehwu semmi, kad wissi atrautohs? Woi Keisers weens pats? **Mikk.** Tas nu gan riftigi teesa, bet kad tee puifchi karrä ween nepalagistohs tahdi. **Mahz.** Bet woi tad tu neredsejis arri, ka palaidoni, kas nodohiti, atnahkuschchi atpakkat gohdigi? **Mikk.** Tas pats Zeegallu Jahnis muhsu walsti deewsgan bij palaidees pee faimineekeem dsihwojoht, bet atlaists nu irr gohda wihrs. — **Mahz.** Ta nu drihsak warretu sazziht: karra wihru kahrtä puifcheem irraid gohda skohla, jo tee tur mahzahs sawu meesu turreht tihraku un glihtaku; tee mahzahs klaufiht preekschneekeem, muddigeem buht, wiffas sawas leetas turreht ornligi, un wehl dauds ko labbu. Zits nu gan arri saldats palaischahs, bet pihlahdsis paleek pihlahdsis, lai woi pascha dahrsä buhtu stahdihts. **Mikk.** To gan redsu, jums jau neistiftschu wiss, jo ne sawa muhscha ne esmu dsirdejis ta usleelicht karra

wihru buhschanu. **Mahz.** Un wehl dauds buhtu fo leelicht, lai gan jafakka: labbaki allaschin, ja farra wihru nemas wiss newaijadsetu. **Mikk.** Woi tad tee augsti walbineeki to newarretu isdarricht ta? Zif dauds masak nenoseedfigas affinis tad netiftu isleetas, zif dauds masak naudas tad tiftu tehrehts, zif dauds rohku tad buhtu wairak pee darba un maises-pelnischanas. **Mahz.** Teesa gan, bet kad buhs istift semmes wirsu bes wisseem farra wihreem, tad wisseem laudim waijadsetu zittadeem buht sawa prahta, un eedoht teem tahdu, to nespehj nei muhsu schehligs Keisers, nei zirkahds zilweka behrns. Schi grehtu pafaule jau tahda, ka labbaki paschi no sewis usnemnam kahdu masu frustu, kad ween zaur to warram glahbtees no leelaka frusta. **Manna** tizziba schi: kas janefs man, to nessifschu un mutti neatplehtifschu. **Mikk.** Nu tad es arri neweenu puschplehtu wahrdu wairs nefazzifschu par sawa Zahna pestifchanu no farra. Lai winsch ar schehligu Deeruu eet farra, ja tam ta gabbifees, un ja tam par sawu Keiseru buhtu ja-

mirst — lai mirst! Winsch, ta ka mehß wiffi, dshwohs un nomirs tam Kungam!

Teesa fluddinaschana.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwalbineeka wiffas Kreemu Walfs 2c. 2c. 2c., tohp no Wikstes muishas pagasta teefas wiffi tee, kam kahdas taifnas parradu prassifchanas pee to atlifkufschu mantu ta nomirruscha Wikstes fainneeka Muldu Dirikka buhtu un par kurra mantu parradu labbad zaur schihs deenas spreedumu konkursis nolifts tappis, aizi-nati, lai pee saudeschanas sawas teefas wisswehlaki lihds 11 tu Nowembera f. g. ar sawahm prassifchanahm pee schihs pagasta teefas peeteizahs.

Wikstes pagasta teefa 16ta Septempera 1833. I (S. W.) ††† Raffeneek Danzke, pagasta wezzakais. (Nr. 81.) G. Reichmann, pagasta teefas srihweris.

Zitta fluddinaschana.

Telsh Schlibbesmuishas Wendiu mahjahm nakts laik spahres un wehrbalki no inwentariuma ehkas nolauti un sagti irraid — kas skaidru peerahdischanu warr peenest kas tas wainigais irraid, desmit subd. rubbulus pateizibas naudu no Dohbeles pasteskunga Ewertß dabbuhs.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihge tanni 16ta Oktobera 1833.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 60 kap. papihru naudas gelbeja	1	—	I pohß kannepu tappe maksahs ar	1	—
5 — papihru naudas	1	37	I — linnu labbakas surtes — —	2	—
I jauns dahlberis	1	32	I — — flittakas surtes — —	1	80
I puhß rudsu tappe maksahs ar	1	50	I — tabaka	—	90
I — kweeschu	1	80	I — bselses	—	65
I — meeschu	1	5	I — sweesta	2	20
I — meeschu = putrainu — —	1	50	I muzza filku, preeschu muzzâ — —	6	—
I — ausu	—	60	I — — wihlfchenu muzzâ — —	6	50
I — kweeschu = miltu	2	20	I — farkanas fahls — —	6	—
I — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	60	I — rupjas leddainas fahls — —	5	—
I — rupju rudsu = miltu — —	1	40	I — rupjas baltas fahls — —	4	25
I — sirnu	1	40	I — smalkas fahls	4	—
I — linnu = sehklas	4	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
I — kannepu = sehklas	1	10	warra nauda stahw ar papihres naudu weena		
I — kimmenu	5	—	maxa.		

B r i h w d r i e k e h t.

No juhrmallas = gubernementu augstas waldischanas pusses: F. D. Braunschweig, grahmatu pahrluhfotais.